اظهارات عباس عراقچی درمورد «احتمال خروج افغان‌ها از کشور» حاشیه‌ساز شد

افغان‌ها بروند یا بمانند؟

آسو محمدی

«اسمم نازنین است و ۱۴ سال دارم. از وقتی که در ایران زندگی می‌کنم خیلی ناراحت هستم. دوست دارم افغانستان هرچه زودتر آباد شود و به کشورم برگردم. هر جا می‌رویم ایرانی‌ها می‌گویند افغانی‌ها کشورمان را اشغال کرده‌اند.» این اظهارات بخشی از ویدئویی است که چند ماه پیش در فضای مجازی جنجال به پا کرد؛ صحبت‌های دختر ۱۴ ساله افغانستانی حکایت از رفتارهای دیگری ستیزانه ما ایرانی‌ها داشت که سال‌ها با مهاجران افغان در همه جای کشور مشاهده می‌شود.

عراقچی درباره شهروندان افغان چه گفت؟

اظهارات شامگاه چهارشنبه عباس عراقچی، معاون سیاسی وزارت خارجه که از شبکه دو صداوسیما پخش شد، جنجال برانگیز شده است. عراقچی با اشاره به این که جمهوری اسلامی مرحله به مرحله از برجام را در دستور کار دارد، گفت: «این احتمال هست که ایران در صورت ادامه فشارها از سکونت افغان‌ها در خاک خود جلوگیری کند. سه میلیون افغان در ایران هستند و اگر درآمدهای ما کم شود ممکن است از برادران و خواهران افغان بخواهیم ایران را ترک کنند. اینکه کجا بخواهند بروند انتخاب با خودشان است. در حال حاضر بیش از سه میلیون افغانستانی در ایران هستند که دو میلیون فرصت شغلی را اشغال کرده‌اند و سالانه سه تا پنج میلیارد دیو از ایران خارج می‌کنند.»

عراقچی با اشاره به این که آوارگان در مجموع هشت میلیارد یورو برای کشورمان هزینه دارند گفت: «اگر فروش نفت به صفر برسد، جمهوری اسلامی مجبور است سیاست ویژه‌ای را برای اقتصاد خود در نظر بگیرد و از اتباع افغانستان بخواهد که به کشور خودشان یا به کشورهای دیگر بروند.» عراقچی افزود: «هم اکنون ۴۶۸ هزار دانش‌آموز افغان که رایگان در مدارس ایران تحصیل می‌کنند؛ در حالی که هر کدام‌شان سالانه ۶۰۰ یورو هزینه دارند. هم اکنون ۲۳ هزار دانشجوی افغان در دانشگاه‌های ایران مشغول به تحصیل هستند؛ در حالی که سالانه ۱۵ هزار یورو برای هر کدام از آنان هزینه می‌شود.» این مقام وزارت خارجه گفت که از لحاظ انسانی نمی‌خواهیم چنین اتفاقی بیافتد، اما اگر مجبور شویم چنین خواهیم کرد و تبعاتش برعهده آمریکاست؛ همان کشوری که افغانستان را به بحران کشید.

شما هم وظیفه دارید

این سخنان عراقچی در حالی مطرح می‌شود که پیشتر مقامات سیاسی کشورمان به اروپا یادآوری کرده بودند که ایران مانع بزرگی در مقابل ورود مهاجران به اروپا و همچنین ترانزیت مواد مخدر بوده است. حسن روحانی روز چهارشنبه در جلسه هیات دولت خطاب به کشورهای اروپایی گفت: «شما نقش ما را در اینکه نگذاشتیم سیل مهاجرین از این منطقه به سمت اروپا حرکت کند، می‌دانید. پذیرای میلیون‌ها مهاجر بودیم و هستیم. شما می‌دانید که ما بزرگترین سنگر مبارزه با مواد مخدر بودیم و این ما بودیم که با چهار هزار شهید از نیروهای عزیز و جان برکفمان در مرزهای شرقی نگذاشتیم این همه مواد مخدر عبور کند و به کشورهای شما برسد.» او خطاب به طرف‌های دیگر برجام با بیان اینکه شما می‌خواهید سایه برجام همیشه بر سر شما بوده، اما همه کارایی درخت به عهده ما باشد، افزود: «شما امروز برای حفظ خودتان نه به خاطر ایران، برای امنیت خودتان، برای حفظ جوان‌های خودتان در برابر مواد مخدر و سیل مهاجرین و همکاری‌های دیگری که تاکنون ایران با شما داشته است، وظیفه دارید و اگر این روند ادامه پیدا کند آن همکاری‌ها تعطیل خواهد شد.»

از آتش زدن برجام رسیدیم به اخراج هم‌زبانان

با این حال پس از خروج آمریکا از برجام و افزایش تحریم‌های آمریکا اوضاع اقتصادی ایران نیز نابسامان شد. سقوط ارزش پول ملی و رکود شدید اقتصادی بر زندگی افغانستانی‌های ساکن ایران تاثیر منفی گذاشت. اما مردم در این باره چه می‌گویند؟ اظهارات جدید عراقچی درباره اخراج احتمالی اتباع افغانستان از ایران و به طور غیرمستقیم استفاده ابزاری از آنها برای فشار بر اروپا با واکنش گسترده‌ای در شبکه‌های اجتماعی روبه‌رو شد. کاربری به نام «محسن» در توییترش نوشته: «اظهارات عراقچی بازی در میدان امریکاست و غربی‌ها هم دنبال همین کارها هستند.» «حبیب» دیگر کاربری است که در واکنش به این موضوع نوشته: «از آتش زدن برجام رسیدیم به اخراج هم‌زبانان افغانستانی.»

هر مهاجر افغان در ایران یعنی بیکاری یک ایرانی

کاربری دیگر به مسئله دانشجویان افغانی اشاره کرده و گفت: «آقای عراقچی ۲۳ هزار دانشجوی افغانستانی در ایران رایگان تحصیل نمی‌کنند، ۴۶۸ هزار دانش‌آموز افغانستانی در ایران سالیانه مانند دیگر دانش‌آموزان کمک به مدرسه پرداخت می‌کنند. از این پول‌هایی که میگید خارج کردن، چندین برابرش به جیب کارفرماهای خودتان رفته.»

نباید هزینه مصیبت‌های افغانستان را ایران بدهد

نیما هم تحلیلی دیگر از سخنان عراقچی دارد و می‌نویسد: «ایشان نه گفت مهاجران افغان را بیرون می‌کنیم و نه گفت آنها برگردند افغانستان. منظور این بود که دیگران بخصوص اروپایی‌ها هم در این زمینه مسئولیت دارند. چرا افغان‌ها به اروپا نروند؟! هر مهاجر افغان در ایران یعنی بیکاری یک ایرانی، و خروج ارز از ایران، و هزینه‌های جانبی دیگر.» کاربری افغانستانی در این باره نوشته است: «این اظهارات به شدت تحریک‌کننده افکار عمومی بر ضد مهاجران افغانستانی است، دولت ایران همواره از پناهجویان برای اعمال خواسته‌هایش به افغانستان استفاده کرده است و حالا می‌خواهد انتقام تحریم‌ها را نیز از پناهجویان بگیرد.»

«مینا» هم در اینستاگرامش نوشته: «پذیرش مهاجران و پناهندگان یک مسئولیت بین‌المللی است. ایران تاکنون سهم خود را بسیار بیشتر از آنچه که باید پرداخت کرده است. مسئول مصیبت‌های افغانستان غربی‌ها هستند و نباید هزینه سیاست‌های آنها را ایران بدهد.»

وزارت خارجه افغانستان: برخورد سیاسی نکنید

در پی انتشار گفته‌های عباس عراقچی درباره اخراج احتمالی اتباع افغانستان از ایران در صورت افزایش تحریم‌ها، وزارت خارجه افغانستان خواستار عدم برخورد سیاسی با مهاجران شد. صبغت احمدی، سخنگوی وزارت خارجه افغانستان، روز پنج‌شنبه تأکید کرد که «مهاجرین» و «تحریم‌های آمریکا علیه ایران» دو موضوع جداگانه است و طبق کنوانسیون‌های جهانی، نباید با انگیزه‌های سیاسی با مهاجران برخورد کرد. او با اشاره به اینکه ما با جمهوری اسلامی ایران روابط نزدیک داریم گفت: «امیدواریم که با مهاجرین به عنوان مهاجر برخورد شود؛ این مسئله ربطی به تحریم‌ها ندارد». این در حالی است که رسانه‌های افغانستان گزارش داده‌اند که در هفته‌های اخیر افزایش فشارهای اقتصادی در ایران باعث شده است که هزاران نفر از مهاجران افغان ایران را ترک کنند. همچنین حدود ۱۰ روز پیش جاوید نادم، رئیس، مهاجرین و عودت کنندگان هرات گفته بود: ایران طی چهار ماه گذشته ۲۹ هزار نفر از شهروندان افغان را به گونه اجباری اخراج کرده است.» از دیگر سو اوایل ماه دسامبر گذشته سازمان بین‌المللی مهاجرت گزارش داد که «بیش از ۷۲۱ هزار مهاجر افغان از ۱ ژانویه تا ۱ دسامبر سال جاری به صورت داوطلبانه از ایران به افغانستان بازگشته و یا اخراج شده‌اند.» این رقم حدود ۴۰ درصد بیش از سال ۲۰۱۷ بود.

اخراج مهاجران افغان در دستور کار دولت نیست

با این حال روز گذشته عراقچی با اظهار تعجب از برخی اظهارنظرها و برداشت‌های غلط از سخنانش در فضای مجازی گفت: بحث مهاجرین و پناهندگان یک بحث بین‌المللی است و مدیریت و تامین هزینه‌های مربوط به آن نیز یک مسئولیت بین‌المللی به شمار می‌رود. او اضافه کرد: دولت‌های اروپایی باید سهم خود را در پذیرایی از مهاجرین ادا کنند، حال یا در قالب پرداخت هزینه‌ها یا با پذیرش بخشی از آنها در کشورهای خود. این یک مطالبه جدی جمهوری اسلامی است و وزارت امور خارجه سال‌ها است که آن را از طریق کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد، مقامات اروپایی و دولت افغانستان پیگیری کرده و باز هم به طور جدی پیگیری خواهد کرد. بدیهی است در شرایط حاضر مطالبه‌گری ملت ایران ابعاد جدیدی می‌یابد. با این حال موضوع اخراج یا بازگرداندن مهاجرین و پناهندگان به هیچ وجه در دستور کار دولت ایران قرار ندارد؛ اما این که گزینه‌های جدیدی در برابر آنها قرار داده شود امر جداگانه‌ای است.

پذیرش مهاجران و پناهندگان یک مسئولیت بین‌المللی است. ایران تاکنون سهم خود را بسیار بیشتر از آنچه که باید پرداخت کرده است. اروپایی‌ها باید هزینه‌اش را پرداخت کنند. مسئول مصیبت‌های افغانستان غربی‌ها هستند و نباید هزینه سیاست‌های آنها را ایران بدهد

افغانستان دومین کشور مهاجرفرست به اروپا

این وضعیت در حالی است که بنا به گزارش دفتر آمار اتحادیه اروپا و تازه‌ترین آمار مهاجرتی در سال ۲۰۱۸ افغانستان دومین کشور مهاجرفرست به اروپا بوده و فرانسه بزرگترین میزبان پناهجویان تبعه افغان در این سال بوده است. سوریه حدود ۸۰ هزار و ۹۰۰ و افغانستان با حدود ۴۱ هزار پناهجو در رده دوم و عراق با ۳۹ هزار و ۶۰۰ نفر در رده سوم کشورهایی قرار دارند که بیشترین مهاجر را به اروپا فرستاده‌اند.

با همه این صحبت‌ها خدامی داند که این اظهارات عراقچی چه هول و هراسی در دل مهاجران افغان ایجاد کرده است. اکثر خانواده‌های افغانستانی در ایران، از طبقات پایین و محروم جامعه هستند که در همین وضعیت کنونی نیز مدام تحت‌فشار هستند. آنها هدف همیشگی تبعیض هستند و به نظر می‌رسد بهتر است در این شرایط به عنوان سپر بلا قربانی تحریم‌ها و مشکلات و فشارهای ناشی از آن نشوند.

یادداشت

حیرت مسئولان از ماجرای رقص و موسیقی در مدارس

آب از سرچشمه گل آلود است

فائزه ناصح، دکترای روانشناسی عمومی

این روزها فضای مجازی پر شده از ویدئوهایی از مدارس دخترانه و پسرانه که آهنگ شاد «جنتلمن» از خواننده آنورآبی را همصدا با هم باز خوانی می‌کنند؛ دختربچه‌ها و پسربچه‌های خردسالی که فرم مدرسه پوشیده‌اند و همگی با هم مشغول بالا پایین پریدن و رقصیدن بچه‌گانه هستند؛ خیلی از دهه پنجاه و شصتی‌ها از شادی این دختربچه‌ها و پسر بچه‌ها حیرت‌زده شده‌اند و غبطه خوردند که چقدر راحت می‌توانند ابراز شادی کنند! مسئولان و وزیران مربوط به آموزش و پرورش هم به سرعت دست به کار شدند و شادی این بچه‌ها را بر خلاف ضوابط و چارچوب جامعه اسلامی دانستند و دستور عزل و اخراج مدیران این مدارس را به فوریت صادر کردند و انگشت توبیخ و اتهام را به سوی اولیا و مربیان مدارس روانه داشتند. بعضی نیز در این میان این کلیپ‌ها را ساختگی تصور کردند و عده دیگر به راه افتادن این جریان را بر گردن نفوذ فرهنگی دشمن انداختند. براستی این حجم از سروصدا برای پخش یک ترانه شاد و رقصیدن دختران و پسرانی که همراه با خانواده‌هایشان در شرایط سخت اقتصادی به سر می‌برند، جایز است!

کاش مسئولان به همین اندازه که نسبت به پخش موزیک آنورآبی در مدارس حساسیت و واکنش نشان دادند، به وضعیت معیشتی مردم، بیداد گرانی، تورم، خالی شدن سفره مردم و خیل عظیم افرادی که روزبه‌روز به خاطر بیکاری و اقتصاد نابسامان افسرده و ناامید شده و به انواع اختلالات روحی نیز مبتلا می‌شوند هم حساسیت داشتند و وارد عمل می‌شدند!

سوال اساسی این است: وزیر آموزش و پرورش که به سرعت از مسئولان، صداوسیما و پلیس فتا برای جلوگیری از پخش یک آهنگ شاد درخواست کمک می‌کند، به یاد دارد در گوشه گوشه ایران عزیزمان در روستاها و شهرهای مختلف این سرزمین هنوز مدارسی هستند که از بخاری نفتی برای گرمایش کلاس استفاده می‌کنند! بچه‌هایی هستند که در مدارسی مشغول به تحصیل‌اند که دیوارهاشان مخروبه و در حال آوار شدن است و از تامین جانی لازم برخوردار نیستند؛ همچنین هنوز هم در روستاهای دور افتاده کودکانی هستند که در کپرها درس می‌خوانند؛ آیا وزارت آموزش و پرورش از توزیع مواد مخدر در مقاطع مختلف تحصیلی خبر دارد!

از اخبار مربوط به تنبیه، کتک زدن، و آزار و اذیت و تعدی به دانش‌آموزان در مدارس چطور؟ چرا در بروز چنین اتفاقاتی سیستم نظارتی آموزش و پرورش کار خود را به درستی انجام نمی‌دهد و هیاهو به راه نمی‌اندازد! مسئولان لازم است قدری در انتخاب‌های خود اهم و مهم کنند؛ در حال حاضر اولویت‌های مهمتر برای رسیدگی آنقدر وجود دارند که نوبت به این اولویت هرگز نخواهد رسید. درست است که محتوای آهنگ مذکور مناسب نیست، اما پرسش اساسی آن است که آیا دولت، مسئولان، نهادهای ذی‌ربط چون صداوسیما و آموزش و پرورش تلاشی در راستای ایجاد فضای مفرح در جهت تزریق شادی به افراد جامعه به‌ویژه برای نسل جوان که آینده‌سازان این مملکت نیز هستند، انجام داده‌اند؟

مسئولان به جای آنکه حیرت‌زده شوند و تقصیر را بر گردن مدارس و نفوذ بیگانگان بیندازند، ابتدا باید ببینند خودشان برای شادسازی ملت و نسل جوان چه تدابیری اتخاذ کرده‌اند! قشر متوسط رو به پایین جامعه هیچ امکانات رفاهی برای بهره‌مندی از تفریحاتی چون سینما رفتن، مسافرت، خرید کردن و رفتن به شهربازی و... را در اختیار و توان ندارد. وقتی این طبقه از جامعه که بخش وسیعی از مملکت را تشکیل داده‌اند و از امکانات و خدمات رفاهی و تفریحی محروم مانده‌اند، به ناچار به فضای مجازی و آهنگ‌ها و فیلم‌هایی با محتوای نامناسب پناه برند. البته لازم به ذکر است مطرح شود که محتوای آهنگ‌های آنورآبی خیلی هم با درون‌مایه فیلم‌های سینمایی داخلی که از شوخی‌های مبتذل جنسی برای خنده گرفتن بهره می‌برد، تفاوتی ندارد.

مساله مهم دیگر آن است وقتی مسئولان و نهادهای مربوطه معتقدند آهنگ «جنتلمن» به لحاظ محتوای موسیقیایی مناسب کودکان و نوجوانان نیست، خود چه نوع موسیقی‌ای را اجازه پخش داده‌اند؟ هنگامی که صداوسیما که تنها رسانه عمومی در خدمت مردم است از پخش آثار مفاخر موسیقی و نشان دادن آلات و ابزار موسیقی سر باز می‌زند، دیگر نباید حیرت‌زده شود، چرا نسل‌های جوان به آهنگ‌های اصیل ایرانی بی‌توجهی می‌کنند و جذب ترانه‌های بی‌سر و ته غربی می‌شوند.

از گوشه و کنار

یکی از زیباترین بازارهای مشرق زمین به سرنوشت پلاسکو دچار شد

بازار تبریز در آتش سوخت

۱۸ اردیبهشت ماه در حالی شاهد آتش سوزی در بازار تاریخی تبریز به عنوان بزرگترین بازار سرپوشیده دنیا بودیم که به گفته محققان در این حادثه تجربه آتش سوزی پلاسکو به عنوان نمونه بارز از نوع عملکرد نادرست در حفاظت از ابنیه و ساختمان، تکرار شد و این حادثه به دلیل اتصال برق و وجود مواد اشتعال‌زا رخ داد.

علی بیت‌اللهی در گفت‌وگو با ایسنا، حفظ آثار تاریخی را یکی از مهمترین مسئولیت‌های کشورها در زمینه کاهش خطر پذیری مخاطرات طبیعی یا انسان ساخت دانست و گفت: رویکردهای ما در محافظت آثار ارزشمند فرهنگی نباید غیر فعال و مقابله‌ای باشد بلکه با اقدامات بسیار ساده و کم هزینه می‌توان در این زمینه اقدام کرد تا این آثار گرانبها در مقابل مخاطرات، حداقل آسیب پذیری را داشته باشند.

دبیر کارگروه ملی مخاطرات، زلزله و لغزش لایه‌های زمین با اشاره به آتش سوزی بازار بزرگ تبریز اظهار کرد: این حادثه در روز ۱۸ اردیبهشت ماه در بخشی از این بازار رخ داد و این رویداد از آنجا مهم به نظر می‌رسد که می‌توانست منجر به از بین رفتن بخش عظیمی از این نماد معماری ارزشمند تاریخ کشور شود.

این محقق حوزه مخاطرات این آتش سوزی را در «سرای ایکی قاپیلی» (دو دری) یا راسته ایکی قاپیلی تبریز دانست و یادآور شد: در این آتش سوزی ۲۹ نفر دچار جراحت شدند که ۱۹ نفر آنها از آتش نشانان بودند. بیش از ۱۳۰ باب مغازه دچار حریق شدند و به طور کامل اجناس داخل آنها از بین رفت ضمن آنکه سقف شیروانی تیمچه نیز آسیب دید و در نهایت ضعف عمده‌ای که نظیر آن را در ساختمان پلاسکو مشاهده کردیم، در این حادثه نیز مشاهده کردیم.

جزئیات تجربه تکراری آتش سوزی

دبیر کارگروه ملی مخاطرات، زلزله و لغزش لایه‌های زمین با اشاره به جزئیات آتش سوزی تا ساعات اولیه روز ۱۹ اردیبهشت ادامه یافته و در نهایت با تلاش مأموران آتش نشانی مهار شد. بازار تبریز مهمترین بازار تاریخی سرپوشیده دنیا است و صیانت از آن بسیار ضرورت دارد. جا دارد که ارزیابی آسیب پذیری این مجموعه ملی بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

وی با اشاره به تجربیات مخاطرات، نظیر سیل‌های فروردین ماه سال جاری، افزود: بررسی این حوادث نشان می‌دهد در مجموعه‌های اجرایی و تصمیم گیر به اقدامات پیشگیرانه بها کمتری داده می‌شود و این در حالی است که محدوده بازار تبریز از قدیمی‌ترین محلات تبریز است و در مرکز شهر با معابر تنگ و پر تراکم جای گرفته است.

دلایل بروز آتش سوزی بازار تاریخی تبریز

وی با اشاره به انجام مطالعات میدانی در محل آتش سوزی بازار تبریز توضیح داد: کارشناسان همکار این مطالعه به محل حادثه اعزام شدند و ضمن بازدید منطقه و مصاحبه با مردم و کسبه، دریافتند وقوع اتصال در پست ترانس برق واقع در محوطه سرا، علت حریق بوده است.

بیت‌اللهی با بیان اینکه در محل وقوع آتش‌سوزی حدود ۱۳۰ باب مغازه طعمه حریق شدند، خاطر نشان کرد: عمده‌ترین دلیل گسترش آتش به واحدهای مجاور وجود مواد قابل اشتعال مانند انواع اسپری‌ها، مواد آلی و شیمیایی بوده است و علاوه بر آن طبق گفته تعدادی از اهالی، انفجار کپسول‌های موجود در مغازه‌ها از دیگر دلایل بروز این آتش سوزی بوده است.